

Protocol dwangsombedragen en -termijnen

Provincie Gelderland

Arnhem

Doesburg

Duiven

Lingewaard

Overbetuwe

Renkum

Rheden

Rozendaal

Westervoort

Zevenaar

Inleiding

Omgevingsdienst Regio Arnhem is gemandateerd om taken uit te voeren op het gebied van toezicht, handhaving en vergunningverlening voor tien gemeenten in de regio Arnhem en de provincie Gelderland. De gemeenten zijn Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar¹.

De meeste bestuursorganen hebben een sanctiestrategie vastgesteld. Een sanctiestrategie beschrijft de rode draad in het handhavingproces, maar biedt geen handvat bij het uniformeren van begunstigingstermijnen en de hoogte van dwangsommen.

Een aantal gemeenten heeft daarom eigen beleid geformuleerd omtrent begunstigingstermijnen en dwangsombedragen. De hierin gehanteerde dwangsombedragen en begunstigingstermijnen verschillen onderling aanzienlijk van elkaar. Dit is onwenselijk gelet op de eenduidigheid die de Omgevingsdienst Regio Arnhem beoogt uit te dragen bij de uitvoering van haar taak. Dit protocol draagt bij aan de uniformiteit, transparantie en efficiëntie van onze organisatie.

Relatie kwaliteitscriteria

Met dit protocol wordt invulling gegeven aan de handhavingsstrategie, zoals vermeld in artikel 7.2, zevende lid aanhef en onder d van het Besluit omgevingsrecht, onderliggend aan de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (verder: Wabo).

Typen bestuurlijke sancties

Een bestuurlijke sanctie² is 'een door een bestuursorgaan wegens een overtreding opgelegde verplichting of een onthouden aanspraak'. Bestuurlijke sancties worden in twee groepen onderscheiden, herstelsancties en bestraffende sancties.

Herstelsancties hebben een reparatoir karakter en beogen een rechtsconforme situatie te bereiken.

Hoofdstuk 5 van de van de Algemene wet bestuursrecht (verder: Awb) noemt als herstelsancties de last onder bestuursdwang en de last onder dwangsom. De Wet milieubeheer en de Wabo voegen daar de intrekking van een vergunning of ontheffing aan toe.

Naast reparatoire sanctiemiddelen, kent het bestuursrecht ook punitieve sancties te weten de bestuurlijke boete en de bestuurlijke strafbeschikking.

Sinds 2010 bestaat de juridische figuur van de bestuurlijke strafbeschikking. In tegenstelling tot de bestuurlijke boete wordt de overtreder bij de bestuurlijke strafbeschikking vervolgd door het OM en niet door het bestuursorgaan. De directeur van Omgevingsdienst Regio Arnhem is bevoegd om een bestuurlijke strafbeschikking uit te vaardigen voor milieuovertredingen. Per overtreding zijn boetebedragen voor natuurlijke en/of rechtspersonen vastgesteld. Het gaat om vaste bedragen waarvan niet naar boven of beneden kan worden afgeweken. Dit protocol heeft dan ook geen betrekking op de hoogtes van bestuurlijke strafbeschikkingen.

De bestuurlijke boete geldt eveneens als "criminal charge" in de zin van artikel 6 van het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). In tegenstelling tot bij de bestuurlijke strafbeschikking wordt de overtreder bij de bestuurlijke boete wel vervolgd door het bestuursorgaan. De bestuurlijke boete mag alleen worden toegepast als dit expliciet is bepaald in de specifieke wet. In het milieurecht wordt de bestuurlijke boete vrijwel nooit toepasbaar verklaard. Om die reden is dit protocol niet van toepassing op de bestuurlijke boete.

Doelstelling en procedure

Het bestuursrecht is er voornamelijk op gericht om de overtreding door de overtreder ongedaan te laten maken. In de praktijk wordt vrijwel altijd de last onder dwangsom gebruikt als sanctiemiddel. Daarom beoogt dit protocol om

¹ Een niet limitatieve opsomming van de regelgeving waarvoor de handhavingstaak aan de Omgevingsdienst Regio Arnhem is gemandateerd is: de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, de Waterwet, de Wet milieubeheer, het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling milieubeheer, de Wet geluidhinder, de Wet bodembescherming, het Besluit en de Regeling Uniforme Saneringen, het Besluit en de Regeling bodemkwaliteit, de Ontgrondingenwet, de Provinciale Milieuverordening, het Besluit en de Regeling lozen buiten inrichtingen, het Vuurwerkbesluit, de Wet vervoer gevaarlijke stoffen, het Bouwbesluit 2012, de Wet explosieven voor civiel gebruik, het Besluit geluidproductie sportmotoren, het Besluit risico's zware ongevallen 1999, Bouwbesluit en Woningwet.

² Artikel 5.2 lid 1 onder a Awb.

uniformiteit en transparantie te creëren bij het opstellen van een last onder dwangsom, zowel qua begunstigingstermijnen als de hoogte van de dwangsommen. Het protocol benoemt veel voorkomende overtredingen en geeft standaard begunstigingstermijnen en standaard dwangsombedragen voor de toepassing van een last onder dwangsom.

In een last onder dwangsombesluit dient een deugdelijke motivering opgenomen te zijn over de hoogte van het gekozen dwangsombedrag. Als na het aflopen van de begunstigingstermijn wordt geconstateerd dat niet is voldaan aan het gestelde in de last, verbeurt de overtreder de opgelegde dwangsom. Betaling van de dwangsom dient plaats te vinden binnen 6 weken nadat de verbeuring heeft plaatsgevonden (art. 5.33 Awb). Het bestuursorgaan beslist bij beschikking omtrent de invordering van een verbeurde dwangsom (art. 5.37 Awb). De bevoegdheid tot invordering van verbeurde bedragen verjaart een jaar na de dag waarop het bedrag is verbeurd (art. 5.35 Awb).

Wanneer de overtreding desondanks voortduurt, is de prikkel tot het ongedaan maken van de overtreding onvoldoende geweest. Na het bereiken van het maximale dwangsombedrag kan een ander handhavingsmiddel wordt ingezet (zoals een last onder bestuursdwang), maar kan ook een nieuwe hogere last onder dwangsom opgelegd worden. De hoogte van de nieuwe dwangsom dient wederom te worden gemotiveerd. Dat kan vaak door aan te geven dat de eerder opgelegde dwangsom niet heeft geleid tot het beëindigen van de overtreding.

Lijst overtredingen

Er zijn vele overtredingen waarvoor de Omgevingsdienst Regio Arnhem gemandateerd is om handhavend op te treden. Daarom zijn alleen de meest voorkomende overtredingen per onderwerp opgenomen in bijlage I. Deze overtredingen zijn gebundeld per thema.

De genoemde termijnen en dwangsombedragen zijn ook als indicatie te gebruiken bij soortgelijke overtredingen die niet expliciet worden genoemd in bijlage I.

Werkwijze begunstigingstermijnen

In de bijgaande tabellen in bijlage I zijn begunstigingstermijnen opgenomen die gehanteerd kunnen worden bij aanschrijvingen naar aanleiding van een controle en bestuursrechtelijke handhavingstrajecten. De begunstigingstermijnen zijn, zoals eerder aangegeven, richtinggevend.

Bij een begunstigingstermijn geldt als uitgangspunt dat deze niet wezenlijk langer mag worden gesteld dan noodzakelijk is om de overtreding te kunnen opheffen. De begunstigingstermijn dient er toe de overtreder in de gelegenheid te stellen de last uit te voeren zonder dat een dwangsom wordt verbeurd³. Indien de overtreding onmiddellijk gestaakt kan worden, is een begunstigingstermijn niet noodzakelijk⁴. Wanneer het niet mogelijk is de overtreding onmiddellijk te beëindigen wordt een 'redelijke' begunstigingstermijn gegeven⁵.

De begunstigingstermijn kan korter zijn dan de (wettelijke) termijn die is gesteld om bezwaar of beroep in te stellen tegen het dwangsombesluit⁶. De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft tevens geoordeeld dat de begunstigingstermijn gekoppeld mag worden aan het toekomstige moment dat de beroepstermijn verloopt ofwel uitspraak wordt gedaan door een rechter.⁷ Van een dergelijke constructie zal slechts in uitzonderlijke gevallen gebruik worden gemaakt.

Onder omstandigheden kan van de in tabel I genoemde (richtinggevende) begunstigingstermijn worden afgeweken. Een reden hiervoor kan bijvoorbeeld de afhankelijkheid van derden zijn (beschikbaarheid of levertijd van leveranciers e.d.) of het feit dat werkvoorbereiding of vooronderzoek nodig is alvorens de overtreding kan worden opgeheven. De opsteller van de dwangsombeschikking bepaalt, in overleg met de toezichthouder, welke afwijkende begunstigingstermijn wenselijk is. Voor de volledigheid wordt erop gewezen dat de begunstigingstermijn niet kan

³ Onder meer ABRvS 24 januari 2018, ECLI:NL:RVS:2018:210.

⁴ ABRvS 3 december 2014, ECLI:NL:RVS:2014:4404.

⁵ In een uitspraak van de ABRvS 4 september 2002, nr. 200101199/1 werd een begunstigingstermijn van 17 uur redelijk geacht omdat de ondernemer in een vergelijkbare situatie al eerder binnen korte termijn een situatie had aangepast.

⁶ ABRvS 9 juli 1998.

⁷ ABRvS 16 april 2014, ECLI:NL:RVS:2014:1313.

worden verruimd nadat deze is verstreken⁸. De Afdeling accepteert echter wel een besluit tot verruiming van de begunstigingstermijn dat genomen is na het verstrijken van de begunstigingstermijn doch voordat de eerste dwangsom is verbeurd⁹.

Wanneer er sprake is van meerdere overtredingen waarvoor de overtreder wordt aangeschreven, wordt per last een aparte begunstigingstermijn bepaald.

Werkwijze dwangsombedragen

In de tabellen in bijlage I zijn de richtinggevende dwangsombedragen opgenomen. De hoogtes van de dwangsombedragen zijn afgestemd op de ernst van de overtredingen en hebben tot doel een voldoende prikkel te zijn om de overtreding te beëindigen of te voorkomen (effectiviteit).

Ingevolge artikel 5:32b van de Awb mag het bestuursorgaan de dwangsom vaststellen op een bedrag ineens of een bedrag per tijdseenheid waarin de last niet is uitgevoerd of wordt overtreden. Daarbij wordt ook een bedrag gegeven waarboven geen dwangsom meer wordt verbeurd. Deze bedragen staan in redelijke verhouding tot de zwaarte van het geschonden belang en tot de beoogde werking van de dwangsom. Een verbeuringsmogelijkheid van 100 keer totdat de maximale dwangsom is verbeurd, is bijvoorbeeld niet toegestaan¹⁰.

Indien gekozen wordt voor een verbeuring per (geconstateerde) overtreding, wordt meestal een passage opgenomen waarin een submaximum per tijdseenheid wordt gesteld. Op deze wijze wordt voorkomen dat de overtreder binnen een zeer korte periode (bijvoorbeeld een uur) wordt geconfronteerd met een veelvoud aan verbeurde dwangsommen.

De hoogte van de dwangsom moet in redelijke verhouding staan tot de zwaarte van het geschonden belang¹¹. De hoogte van de dwangsombedragen wordt door de bestuursrechter echter marginaal getoetst, hetgeen een zekere mate van beoordelingsvrijheid voor bestuursorganen impliceert. Men moet zich er echter wel van vergewissen of de hoogte van de op te leggen dwangsom in de concrete omstandigheden van dat geval niet disproportioneel is¹². Het uitgangspunt moet altijd reparatoir zijn.

Met de financiële omstandigheden van de overtreder hoeft in beginsel geen rekening te worden gehouden¹³. Ook de mogelijk (ernstige) financiële gevolgen van handhavend optreden, vormen geen grond voor het oordeel dat het optreden zodanig onevenredig is in verhouding tot de daarmee te dienen belangen, dat van handhaving behoort te worden afgezien¹⁴. De hoogte van het dwangsombedrag dient te zijn afgestemd op de zwaarte van het geschonden belang en op de beoogde werking van de dwangsom en niet op de draagkracht van de overtreder¹⁵.

Met behulp van de criteria in bijlage II kan worden beoordeeld of er afwijkingen zijn ten opzichte van een gemiddeld normbesef, zwaarte van de overtreding en kosten om de overtreding ongedaan te maken dan wel het economisch voordeel dat ontstaat door de overtreding te plegen. Afhankelijk van de soort en de ernst van de overtreding bepaalt de opsteller van de last onder dwangsom, in samenspraak met de toezichthouder, of een ander bedrag dan het richtinggevende dwangsombedrag op zijn plaats is. De kolom in bijlage II is een hulpmiddel, geen vereiste om tot een –van bijlage I- afwijkend dwangsombedrag te komen.

Wanneer er sprake is van meerdere overtredingen waarvoor de overtreder wordt aangeschreven, wordt per last een apart dwangsombedrag bepaald.

⁸ ABRvS, 7 december 2011, ECLI:NL:RVS:2011:BU7090

⁹ ABRvS, 6 november 2013, ECLI:NL:RVS:2013:1829.

¹⁰ ABRvS 18 april 2007, ECLI:NL:RVS:2007:BA3202.

¹¹ ABRvS 30 oktober 2002, nr. 200202694/1

¹² ABRvS 25 juli 2007, 200607858/1

¹³ ABRvS 10 mei 2006, AB 2006, 230 m.nt. F.C.M.A. Michiels

¹⁴ ABRvS 4 augustus 2010, nr. 201008317/1/H1 en 7 oktober 2009, nr. 200801113/1

¹⁵ ABRvS 13 februari 2013, nr. 201104925/1/A4

Vaststelling maximum dwangsombedrag/ maximum aantal inningen

Volgens artikel 5:32b van de Awb mag het bestuursorgaan de dwangsom vaststellen op een bedrag ineens of een bedrag per tijdseenheid waarin de last niet is uitgevoerd of de overtreding voortduurt, dan wel per overtreding van de last.

In dit protocol wordt het richtinggevende aantal van vijf tijdseenheden gehanteerd waarin verbeuringen kunnen plaatsvinden. In het specifieke geval kan het wenselijk zijn om (gemotiveerd) af te wijken van het richtinggevende aantal van inningen per last. De opsteller van de dwangsombeschikking bepaalt, in samenspraak met de toezichthouder, of een ander aantal inningen per last, op zijn plaats is.

Voor kortdurende gedragsovertredingen, zoals de overtreding van de geluidsnormen door muziek te luid ten gehore te brengen, wordt het maximum aantal van drie constateringën gehanteerd. Dit betekent dat na drie verbeuringen de last onder dwangsom is uitgewerkt. Bij gedragsovertredingen duurt het meestal lang voordat een last onder dwangsom zal 'vollopen', omdat de constatering van de overtreding vaak gebonden is aan de mogelijkheid om tijdig gehoor te geven aan de oproep van een klager.

Na de derde (gedragsovertredingen) of vijfde (overige overtredingen) verbeuring is de last onder dwangsom 'volgelopen' en is de beschikking uitgewerkt. Na dit moment moet worden overwogen op welke manier de overtreder kan worden gestimuleerd om alsnog de overtreding te beëindigen dan wel de nieuwe overtreding te voorkomen. Gedacht kan worden aan het opleggen van een last onder bestuursdwang of van een last onder dwangsom met een aanzienlijk hoger dwangsombedrag.

Recidive

Wanneer een overtreder een overtreding begaat, waaraan deze zich eerder heeft schuldig gemaakt, wordt tegen de nieuwe overtreding direct handhavend opgetreden (altijd voorafgegaan door een brief waarin de mogelijkheid is geboden een schriftelijke of mondelinge zienswijze kenbaar te maken). In de volgende gevallen is er voor de bestuursrechtelijke handhaving sprake van recidive.

Er moet sprake zijn van een overtreding van een vergelijkbaar voorschrift door dezelfde overtreder en er is:

- nog geen vijf jaar verstreken zijn sinds het plaatsvinden van de vorige overtreding met dien verstande dat wanneer sprake van een meerjaarlijkse verplichtingscyclus groter dan vijf jaar (bv. een keuring of inspectie), er wordt uitgegaan van deze cyclus, en;
- eerder een voornemen tot handhavend optreden verzonden; dit voornemen heeft geleid tot het ongedaan maken van de overtreding, of;
- eerder een bestuursrechtelijke sanctie opgelegd, of;
- eerder een proces-verbaal opgemaakt dat heeft geleid tot een schikking of een veroordeling.

In geval van recidive wordt in beginsel voor alle overtredingen een extra 'recidivetoeslag' geheven. De omvang van deze recidivetoeslag is echter maatwerk. Gedacht kan worden aan een verdubbeling van de initiële dwangsombedragen.

In geval een eerder opgelegde last onder dwangsom is uitgewerkt en het beoogde effect niet heeft gesorteerd, hoeft de uitgewerkte last onder dwangsom niet eerst te worden ingetrokken, omdat hij door verbeuring tot het maximumbedrag is uitgewerkt¹⁶.

¹⁶ ABRvS 19 februari 2003, AB 2003/140.

BIJLAGE I

Compartiment	Overtreding	Hoogte dwangsom	Maximum	Begunstigingstermijn
Milieu algemeen	In werking zonder (toereikende) melding	€ 500,- per week	€ 2.500,-	4 weken
	In werking zonder (toereikende) vergunning	€ 5.000,- per week	€ 25.000,-	12 weken
	Onvoldoende toezicht en instructies	€ 1.500,- per week	€ 7.500,-	1 week
	Het niet of onvoldoende uitvoeren van beheermaatregelen in de bedrijfsvoering	€ 1.500,- per week	€ 7.500,-	1 week
	Administratieve verplichtingen (registraties) niet bijgehouden of opgesteld	€ 500,- per week	€ 2.500,-	4 weken
	Niet melden calamiteiten/ongewone voorvallen	€ 2.500,- per overtreding	€ 12.500,-	1 dag na calamiteit/voorval
	Inrichting niet schoon	€ 500,- per week	€ 5.000,-	1-4 weken
	Verplicht onderzoek (inclusief rapportage) niet uitgevoerd	€ 1.000,- per twee weken	€ 5.000,-	8 weken
	Niet opvolgen vorderingen toezichthouder	€ 2.000,- per keer (max 1 x per week)	€ 10.000,-	2 weken
Afval	Opslag niet conform voorschriften	€ 1.000,- per constatering (max 1 constatering per week)	€ 5.000,-	1 week of 12 weken bij bouwwerkzaamheden
	Afval wordt niet regelmatig afgevoerd of opgeruimd	€ 500,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per week)	€ 2.500,-	1 week
	Afgifte aan onbevoegd persoon	€ 1.500,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per dag)	€ 7.500,-	Direct
	Afvalstoffen worden niet	€ 500,- per constatering	€ 2.500,-	Direct

Compartiment	Overtreding	Hoogte dwangsom	Maximum	Begunstigingstermijn
	gescheiden	(maximaal 1 verbeuring per dag)		
	Verbranden/storten afvalstoffen binnen de inrichting	€ 2.000,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per dag)	€ 10.000,-	direct
	Niet correct afvoeren afvalstoffen	€ 1.250,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per dag)	€ 5.000,-	Direct
	Niet registreren verwijdering afval	€ 2.000,- per overtreding	€ 10.000,-	4 weken
	Zwerfafval (graderen naar hoeveelheid)	€ 250,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per dag)	€ 1.250,-	1 dag
Water	Niet meten, bemonsteren of analyseren	€ 1.000,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per week)	€ 5.000,-	4 weken
	Niet slaan van peilbuizen	€ 1.000,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per week)	€ 5.000,-	4 weken
	Grondwater onttrekken of ontgronden zonder vergunning	€ 5.000,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per week)	€ 25.000,-	8 weken
	Niet zorgen voor voorgeschreven oeverbescherming of zorgdragen voor ongestoorde afwatering	€ 1.000,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per week)	€ 5.000,-	1 week
	Niet toepassen archeologisch protocol	€ 2.000,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per	€ 10.000,-	1 week

Compartiment	Overtreding	Hoogte dwangsom	Maximum	Begunstigingstermijn
		week)		
	Overschrijding eisen emissie (bij lozing)	€ 1.000,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per 24 uur)	€ 5.000,-	2 weken
	Geen maatregelen (olieafscheider, vetafscheider of slibvangput) ter voorkoming of beperking van het ontstaan van afvalstoffen	€ 1.000,- per week	€ 5.000,-	8 weken of 12 weken (bij bouwwerkzaamheden)
	Lozen zonder vereiste toestemming	€ 1.000,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per dag)	€ 5.000,-	direct
	Olie / water / slib / vet-afscheider niet (tijdig) legen	€ 1.000,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per week)	€ 5.000,-	1 week
Bodem	Niet verwijderen / saneren / herstellen van bodemverontreiniging	€ 1.000,- per week	€ 5.000,-	4 weken
	Bodembeschermende voorzieningen niet aanwezig of niet toereikend	€ 1.000,- per week	€ 5.000,-	8 weken
	Toepassen in strijd met Bbk-melding of regels Bbk < 100 ton	€ 1.000,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per week)	€ 5.000,-	1 week
	Toepassen in strijd met Bbk-melding of regels Bbk < 100 ton	€ 2.500,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per week)	€ 12.500,-	
	Geen melding start, einde sanering	€ 500,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per dag)	€ 2.500,-	1 dag

Compartiment	Overtreding	Hoogte dwangsom	Maximum	Begunstigingstermijn
	Saneren zonder (goedgekeurd) saneringsplan of BUS-melding	€ 1.000,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per week)	€ 5.000,-	1 week
	Niet naleven onderzoeksplicht (bevel) of saneringsplicht (bevel) of bevel tot nemen tijdelijke beveiligingsmaatregelen	€ 2.000,- per week	€ 10.000,-	8 weken of 2 weken (bij tijdelijke maatregelen)
	Niet naleven saneringsplicht zoals geregeld in beschikking ernst & (niet) spoed	€ 2.000,- per week	€ 10.000,-	12 weken
	Niet naleven gedoogbevel	€ 1.000,- per week	€ 5.000,-	1 week
	Niet saneren conform saneringsplan of BUS-melding (incl. regels BUS)	€ 2.000,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per week)	€ 10.000,-	1 week
	Gebruiksbeperkingen of nazorgmaatregelen worden niet in acht genomen	€ 1.000,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per week)	€ 5.000,-	1 week
	Periodieke keuring brandstoftank niet uitgevoerd	€ 2.000,- per week per tank	€ 10.000,- per tank	8 weken
	Geen financiële zekerheid ondergronds brandstoftank	€ 1.000,- per tank per week	€ 5.000,-	12 weken
	Niet uitvoeren verplichte controles aan tank, zoals water/sludge, kathodische bescherming etc.	€ 500,- per week	€ 2.500,-	8 weken
	Tank niet tegen aanrijden beschermd	€ 1.000 per week	€ 5.000,-	4 weken
	Ondergrondse tank niet gesaneerd	€ 2.000 per week	€ 10.000,-	12 weken
	Opslag vaste mest niet op mestdichte plaat	€ 1.000,- per week	€ 5.000,-	8 weken
	Mestbassin niet overeenkomstig de bouwtechnische richtlijnen	€ 2.000,- per week	€ 10.000,-	8 weken
Geluid/	Er wordt niet voldaan aan de	€ 2.000,- per	€ 10.000,-	direct

Compartiment	Overtreding	Hoogte dwangsom	Maximum	Begunstigingstermijn
trillingen	geluidsnormen	constatering		
	Overtreding bij grootschalige bijeenkomsten/evenementen	€ 10.000,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per week)	€ 50.000,-	direct
	Maatregelen / voorzieningen / installaties niet volgens voorschriften	€ 2.000,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per week)	€ 10.000,-	1 week of 12 weken (bij bouwwerkzaamheden)
	Gedragsvoorschriften worden niet nageleefd	€ 1.000,- per constatering (maximaal 1 constatering per 24 uur)	€ 5.000,-	direct
	Niet voldoen aan voorschriften m.b.t. trillingen	€ 2.000,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per week)	€ 10.000,-	1 week of 12 weken (bij bouwwerkzaamheden)
Luchtkwaliteit/ geur	1. Stookinstallatie niet (tijdig) gekeurd inclusief herstelpunten - Bij reguliere installatie (< 500 kW) - Bij grootschalige installatie (> 500 kW) of WKK (vermogen is niet relevant)	€ 250,- per week € 500,- per week	€ 1.250,- € 2.500,-	8 weken 8 weken
	2. Afvoer gassen en dampen voldoet niet aan de middelvoorschriften of wordt niet voldaan aan de afstandseisen / normering in odour units / emissienormen	€ 1.000,- per week	€ 5.000,-	4 weken of 12 weken (bij bouwwerkzaamheden)
	3. Op- of overslag stuifgevoelige stoffen voldoet niet aan voorschriften	€ 500,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per week)	€ 2.500,-	4 weken of 12 weken (bij bouwwerkzaamheden)
	Keuring dampretour stage II	€ 1.000	€ 5.000,-	4 weken
	Ontbreken dampretour stage II	€ 1.000 per week	€ 10.000	8 weken
Licht	1. Overschrijding norm	€ 500,- per	€ 1.500,-	4 weken

Compartiment	Overtreding	Hoogte dwangsom	Maximum	Begunstigingstermijn
		constatering (maximaal 1 verbeuring per 24 uur)		
	2. Maatregelen m.b.t. het voorkomen van onaanvaardbare lichthinder zijn niet (juist) gerealiseerd of in gebruik	€ 2.000,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per 24 uur)	€ 10.000,-	4 weken
	3. Verlichting (sportvelden) niet (tijdig) uitgeschakeld	€ 500,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per 24 uur)	€ 1.500,-	direct
Assimilatie-belichting	1. Ontbreken van (juiste) bovenafscherming	€ 3,- per vierkante meter teeltoppervlak per week	€ 15,- per vierkante meter teeltoppervlak	8 weken
	3. Niet gebruiken van bovenafscherming - Teeltoppervlak tot 17.500 m² - Teeltoppervlak vanaf 17.500 m²	• € 3.000,- • € 5.000,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per 24 uur)	• € 9.000,- • € 15.000,-	2 dagen of 2 weken indien herstel of reparatie noodzakelijk is
	4. Niet voldoende afschermen van de zijgevel (ontbreken van doek, verkeerd doek): - Zijgevel tot 100 m² - Zijgevel van 100 tot 250 m² - Zijgevel boven 250 m²	• € 1.000,- per week • € 2.000,- per week • € 5.000,- per week	• € 5.000,- • € 10.000,- • € 25.000,-	8 weken
	5. Niet voldoende afschermen van de zijgevel (zichtbare lampen):	€ 1.000,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per 24 uur)	€ 5.000,-	2 dagen of 2 weken (indien herstel of reparatie noodzakelijk is)

Compartiment	Overtreding	Hoogte dwangsom	Maximum	Begunstigingstermijn
I. Veiligheid (Vuurwerkbesluit, PGS, Brandveilig gebruik van bouwwerken)¹⁷	1. Toegestane hoeveelheid vuurwerk wordt overschreden	€ 10,- per bruto kg consumentenvuurwerk met een submaximum van € 10.000,- per constatering	€ 50.000,-	2 uur
	2. Toegestane hoeveelheid overige gevaarlijke stoffen wordt overschreden	€10,- per liter/kg teveel aan gevaarlijke stoffen (maximaal 1 verbeuring per week)	Maximale wekelijkse verbeuring x 5	2 weken
	3. Risico bij onjuiste opslag gevaarlijke stoffen - Risico/gevaarstelling vanwege grootschalige tekortkomingen (denk aan bijvoorbeeld het ontbreken van (bouwkundige) voorzieningen) - Risico/gevaarstelling vanwege tekortkomingen (denk bijv. aan gebreken aan voorzieningen/bouwwerk) - Bij ontbreken van kleine voorzieningen, zoals pictogram, gevaaraanduiding	€ 2.000,- per week € 1.000,- per week € 250,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per week)	€10.000,- € 5.000,- € 1.250,-	2 weken (bij afvoer) of 12 weken (bij bouwwerkzaamheden) 2 weken (bij afvoer) of 8 weken 4 weken
	4. Gedragsvoorschriften niet conform eisen, ook bij vuurwerkopslag en –verkoop	€ 1.000,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per 24 uur)	€ 3.000,-	Direct
	Ontbreken gevaaraanduidingen	€ 100,- per ontbrekende aanduiding per week	€ 500,- per ontbreken de aanduiding	1 week
	Keuringstermijn gasfles is	€ 100 per	€ 500	1 week

¹⁷ Let op: acute gevaarstelling zal vaak worden aangeschreven door middel van een last onder bestuursdwang. Onderstaande tabellen gaan uit van een situatie waarin een last onder bestuursdwang disproportioneel is dan wel een last onder dwangsom ook doel treft.

Compartiment	Overtreding	Hoogte dwangsom	Maximum	Begunstigingstermijn
	verlopen	gasfles		
Duurzaamheid (energie)	1. Het niet uitvoeren van energiebesparende maatregelen - Bij ontbreken van grootschalige en/of bouwkundige maatregelen - Bij ontbreken kleine maatregelen	12 weken	€ 1.000,- per week	12 weken
		1 week	€ 500,- per week	1 week
	Geen onderzoek m.b.t zuinig gebruik van energie	€ 500 per week	€ 2.500	€ 12 weken
Provinciale milieu-verordening	1.Het oprichten of behouden van: - Een werk, of; - Een constructie met het doel het vervoeren, bergen, opslaan, overslaan, storten of verzinken van schadelijke stoffen door, op of in de bodem mogelijk te maken, of - Boorputten, of; - Kampeeraangelegenheden, recreatiecentra of kampementen, of; - Wegen of terreinen voor zover deze – al dan niet tijdelijk – voor gemotoriseerd verkeer openstaan, waterwegen of spoorwegen, of; Een gebouw in de zin van de Woningwet.	€ 500,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per week)	€ 2.500,-	Direct
	2. Verstoring van beschermingsgebied door gebruik en van een toestel, een motorrijtuig buiten aangewezen rijgebieden, een waterscooter of motorboot sneller dan 9 km/uur ¹⁸ .	€ 500,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per 24 uur)	€ 1.500,-	Direct
	3. Het hebben, gebruiken, vervoeren, op of het in de bodem brengen van schadelijke stoffen	€ 1.000,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per 24 uur)	€ 5.000,-	Direct

¹⁸ Geldt niet voor agrarische bedrijfsvoering.

Compartiment	Overtreding	Hoogte dwangsom	Maximum	Begunstigingstermijn
	4. De grond roeren dieper dan 2,5 meter onder het maaiveld of anderszins werken op of in de bodem, waarbij de beschermende werking van de bodemlagen kunnen worden aangetast	€ 500,- per constatering (maximaal 1 verbeuring per 24 uur)	€ 2.500,-	Direct

BIJLAGE II

Checklist hoogte dwangsom	Beoordeling		
<i>Als aan de hand van de checklist blijkt dat veel van de criteria met een hoge score worden beoordeeld, kan dit reden zijn om een hogere dwangsom op te leggen. Indien blijkt dat veel van de criteria met een lage score worden beoordeeld kan dit reden zijn om een lagere dwangsom op te leggen.</i>	laag	gemiddeld	hoog
De potentiële milieuschade door de overtreding.			
Het gedrag van de overtreder (calculerend of recidivist) ** <i>N.B. Calculerend gedrag behoort bij een beoordeling “gemiddeld”. Een recidivist moet zwaarder worden aangepakt en krijgt daarom de beoordeling “hoog”. Daarnaast kan bij de beoordeling worden betrokken dat een professioneel bedrijf of een aannemer beter had moeten en kunnen weten dan een particulier. Voor een particulier kan dan ook een beoordeling “laag” worden overwogen.</i>			
De kosten om de overtreding ongedaan te maken (tijd en moeite die het naleven van de voorschriften kost, de kosten van de voorziening).			
De extra omzet/ de winst die vanwege de lagere kostprijs ten gevolge van de overtreding is ontstaan (het behaalde financiële/economische voordeel). <i>N.B Volgens de rechter mag het (geschatte) financiële voordeel dat de overtreding oplevert een maatstaf zijn bij het bepalen van het bedrag. De omvang van de onderneming speelt hierbij zeker een rol, een dwangsom voor een multinational zal een andere zijn als die voor een éénmanszaak (ABRvS 13 maart 2001, nr. 19990086/1). Het economisch voordeel kan worden verkregen uit extra omzet, maar ook uit de winst door het niet uitvoeren van maatregelen waarmee wel aan de voorschriften kan worden voldaan De richtlijn is dat het totale dwangsombedrag beduidend hoger is dan het economische voordeel dat de overtreder heeft door de overtreding niet op te heffen. Er kan dan gedacht worden aan een totaal dwangsombedrag dat minimaal tweemaal zo hoog is als het economische voordeel.</i>			
De financiële positie van het bedrijf of de overtreder.**	*	*	*

* Met de financiële positie van de overtreder kan rekening worden gehouden, maar dit is niet bepalend.

** Conform de Landelijke Handhavingsstrategie volgt op overtredingen door overheden dezelfde reactie als op overtredingen door burgers en bedrijven. Ook op overtredingen begaan door diensten of gelieerde instellingen van de eigen organisatie wordt volgens deze lijn gereageerd.